

Hợp tác giữa các đô thị

Kể từ Hội nghị thượng đỉnh trái đất tại Rio de Janeiro năm 1992, Hội nghị Nhà ở lần II tại Istanbul năm 1996 và Hội nghị thượng đỉnh Johannesburg năm 2002, mối quan ngại về sự gia tăng không thể kiểm soát được của các thành phố đã tạo ra một tầm nhìn tích cực hơn về đô thị và xem chúng như là động cơ của sự phát triển kinh tế. Vì vậy, chính quyền địa phương cần tham gia thực hiện các mục tiêu toàn cầu về phát triển bền vững. Hiện nay, LHQ trực tiếp kêu gọi chính quyền địa phương tiếp tục tham gia thực hiện các mục tiêu phát triển thiên niên kỷ (MDG).

Mạng lưới đô thị

Trong bối cảnh đó, vai trò của chính quyền địa phương trên trường thế giới đã được nâng lên và mạng lưới đô thị đã được hình thành tại tất cả các vùng miền trên thế giới. Năm 2004, sự ra đời của Liên hiệp các thành phố và chính quyền địa phương (UCLG) đã đánh dấu một bước ngoặt trong tổ chức và tầm ảnh hưởng của chính quyền địa phương, với việc hợp nhất hai tổ chức lớn - International Union of Local Authorities (IULA) và Liên đoàn thành phố thống nhất (FMCU) – với mạng lưới Metropolis. Với nhiệm vụ quảng bá vai trò và vị

Thành phố Quetigny (Côte d'Or) hợp tác với thành phố của Đức (Bous) sau khi đã phát triển mối quan hệ với Koulikoro (Mali).

Sự hiện diện của các thành phố trên trường quốc tế chưa bao giờ mạnh mẽ như hiện nay, không chỉ vì quy mô dân số mà còn vì là nơi

những thách thức lớn của quá trình toàn

cầu hóa được thể hiện rõ

nhất. Minh

chứng cho

điều này là sự

ra đời của

nhiều mạng

lưới hợp tác

giữa các thành phố và sự hình

thành thứ bậc giữa

các thành phố lớn, vừa

và nhỏ. Các công cụ hợp

tác – trao đổi chuyên

môn và tương trợ – làm

thay đổi cách tiếp cận

trong lĩnh vực hợp tác

đô thị.

Châu Âu: hợp tác theo nghĩa rộng

Ra đời trong Thoả ước Lomé IV năm 1989, khái niệm hợp tác trực tiếp giữa các địa phương (hợp tác phi tập trung) thể hiện sự cam kết của Ủy ban Châu Âu ủng hộ các hình thức điều hành tại địa phương và sự tham gia tích cực của xã hội dân sự. Phương thức hợp tác này không chỉ giới hạn ở các mối quan hệ do chính quyền địa phương này thiết lập với chính quyền địa phương đồng cấp tại các quốc gia đang phát triển, mà còn bao gồm cả xã hội dân sự. Với quan điểm này, việc hợp tác phi tập trung vẫn có thể được duy trì khi mối quan hệ của EU với các định chế nhà nước của một quốc gia thụ hưởng viện trợ bị tạm ngưng vì lý do chính trị, như tại Myanmar hoặc Haiti.

Hình bên cạnh, từ trên xuống dưới:

Hội thảo Urb-AI Rede 10 (mạng lưới chống đói nghèo) tại Sao Paulo, tháng 2 năm 2005.

Hội nghị thành lập Liên hiệp các thành phố và chính quyền địa phương (UGLU) tại Paris. Lễ khai mạc và các phiên thảo luận bàn tròn.

S.Mkhatishwa đồng chủ tịch UCLG.

Phía bên dưới: Diễn đàn đô thị thế giới tại Barcelona tháng 9 năm 2004.

Dự án thiên niên kỷ của LHQ: thảo luận nhóm về cải thiện các khu lụp xụp.

thể của chính quyền địa phương đối với các định chế quốc tế và làm cầu nối trong quan hệ hợp tác trực tiếp giữa các địa phương, mạng lưới mới này chứng tỏ được vai trò ngày càng quan trọng của “ngoại giao đô thị” trên trường quốc tế.

Ở các nước đang phát triển cũng như ở các nước phát triển, rất nhiều mạng lưới đô thị đã được thiết lập: Quan hệ đối tác vì sự phát triển đô thị (MDP) tại Châu Phi, CALGA và Merco Ciudades tại Nam Mỹ, CityNet tại Châu Á và Eurocités cho các đô thị Châu Âu. Các hành động của Châu Âu cho hợp tác phi tập trung và cho các sáng kiến của Cities Alliance dựa trên các mạng lưới này và góp phần phát triển cũng như củng cố chúng. Dựa trên nguyên tắc trao đổi, phương thức hợp tác phi tập trung chứng tỏ hình thức hợp tác “hỗ trợ” và chuyển giao kỹ năng từ các nước phát triển sang các nước đang phát triển đang thay đổi và hướng đến phương thức hợp tác hai bên cùng có lợi và củng cố vai trò cũng như tầm ảnh hưởng của các chính quyền địa phương.

Nhằm đảm bảo cho chính quyền đô thị thực hiện tốt hơn công tác quản lý

hành chính, tài chính và các dịch vụ, Chương trình nhà ở của LHQ, Ngân hàng thế giới và gần đây nữa là UCLG đã triển khai, từ mười hai năm nay, công cụ phân tích và đánh giá các hiện tượng đô thị. Các trung tâm theo dõi đô thị cũng đã được thành lập với mục tiêu nâng cao kiến thức, giúp đỡ chính quyền địa phương & xã hội dân sự xây dựng các chỉ số, số liệu thống kê và thu thập thông tin phục vụ cho việc lập chính sách đô thị.

Trong bối cảnh vai trò và tầm quan trọng của chính quyền địa phương ngày càng tăng trên trường quốc tế, phương thức hợp tác phi tập trung cũng giữ vai trò to lớn trong việc xem xét lại và định hướng phát triển cho các địa phương và trong chương trình viện trợ phát triển chính thức.

Những thế mạnh trong hợp tác phi tập trung của Pháp

Hình thức kết nghĩa giữa các thành phố từ sau Thế chiến thứ 2 là nguồn gốc của phương thức hợp tác phi tập trung của Pháp. Sau đợt hạn hán vào những năm 70 tại các quốc gia Sahel, hình thức kết nghĩa này đã chuyển sang hình thức hoạt động nhân đạo. Từ mười lăm năm nay, các chính quyền địa phương triển khai các hoạt động quốc tế trong thẩm quyền của mình. Họ chuyển giao kỹ năng chuyên môn trong thực hiện các chính sách như phân cấp, quản lý dịch vụ đô thị, triển khai thực hiện dự án hoặc quy hoạch đất đai. Lĩnh vực hoạt động này đã được công nhận trong Luật ngày 6 tháng 2 năm 1992 và Ủy ban Quốc gia về hợp tác phi tập trung thuộc Bộ Ngoại giao và Châu Âu đã được thành lập để hỗ trợ cho các hoạt động ở nước ngoài của chính quyền địa phương. Tại Pháp, 100% số vùng, 80% số tỉnh và 80% số xã hơn 5.000 cư dân đã thiết lập quan hệ hợp tác với gần 120 quốc gia trên toàn thế giới. Những khu vực có nhiều dự án hợp tác nhất là khu vực Châu Phi sử dụng tiếng Pháp, Nam Mỹ, Đông Nam Á và Trung Quốc. Xu hướng hiện nay là mở rộng hợp tác sang khu vực châu Phi sử dụng tiếng Bồ Đào Nha và tiếng Anh, khu vực Trung Âu và Ấn Độ.

Tăng cường hợp tác giữa các vùng

Kể từ hơn mười năm nay, các tổ chức hỗ trợ cho các chủ thể trong hợp tác phi tập trung đã được thành lập ở hầu hết các vùng. Các tổ chức này, tuy quy chế có khác nhau, nhưng đều cung cấp các dịch vụ tương tự nhau: chia sẻ thông tin, hỗ trợ cho chủ dự án, phối hợp giữa các chủ thể, đào tạo.

Tổ chức đầu tiên được thành lập vào năm 1993 tại vùng Rhône-Alpes (RESACOOOP). Ở các vùng khác cũng có các tổ chức tương tự: Alsace (IRCOD), Basse-Normandie (Horizons solidaires), Bourgogne (AB2C), Franche Comté (CERCOOP), Nord-pas de Calais (LIANES), Provence-Alpes-Côte d'Azur (MEDCOOP), Pays de Loire (SGAR và ALCID) và Centre (CENTRAIDER).

Ngoài hợp tác chính trị, giữa thị trường với thị trường, nhiều hình thức kết nghĩa giữa các thành phố của Pháp và các thành phố đang phát triển thu hút sự tham gia của các tổ chức xã hội dân sự trong một dự án hợp tác. Từ trên xuống dưới: Ký biên bản kết nghĩa giữa Lao (Burkina Faso) và Bourgogne (Territoire de Belfort), Tombouctou (Mali) và Saintes (Charente maritime), Antsimbe (Madagascar) và Montluçon (Athier).

Sáng kiến địa phương

Chính quyền địa phương của Pháp hoàn toàn chủ động và chịu trách nhiệm về hợp tác phi tập trung. Vì vậy, có rất nhiều sáng kiến được đưa ra và đáp ứng các mục tiêu đa dạng. Tuy nhiên, ngày nay, các chính quyền địa phương đang hướng đến việc đóng góp tài chính theo khả năng nhằm xây dựng một chiến lược quốc gia để giúp cho các đô thị, cả lớn lẫn nhỏ, ở các nước phát triển cũng như ở các nước đang phát triển, tham gia vào các hoạt động quốc tế.

Phổ biến nhất là hợp tác chính trị, giữa thành phố này với thành phố khác, dựa trên cam kết của hai thị trường. Các dự án và chương trình hợp tác này huy động công chức của địa phương và xã hội dân sự tham gia nhằm tăng cường năng lực quản lý và khả năng tự chủ của các đối tác. Trao đổi văn hoá, hỗ trợ các hội đoàn ở địa phương, quảng bá chuyên môn và các lĩnh vực thế mạnh của địa phương là một trong những mục tiêu hợp tác.

Dấu ấn của vùng

Ngày nay, việc tính đến yếu tố vùng trong các chính sách được các nhà tài trợ rất quan tâm. Chính quyền địa phương ngày càng được nhìn nhận như các đối tác trong nhiều dự án, không chỉ ở những dự án ngành dọc. Trong bối cảnh đó, hợp tác phi tập trung có khả năng huy động các chủ của hai địa phương tham gia vào các dự án và mục tiêu vừa gắn chặt

Pa-nô thành phố kết nghĩa tại lối vào thành phố Chauvigny, Viêne (Pháp).

với địa phương vừa phù hợp với xu hướng quốc tế. Các dự án hợp tác phi tập trung hầu hết đều được thực hiện bằng vốn tự có của địa phương, nên tính lâu dài được đảm bảo. Nhờ phát triển hình thức đồng tài trợ: chính quyền địa phương/nhà tài trợ trong nước và quốc tế, nên phương thức hợp tác phi tập trung có thể góp phần thực hiện các dự án lớn với sự tham gia của các đơn vị cấp vùng, cấp quốc gia và các tổ chức quốc tế. Hướng tương lai là phối hợp với các đơn vị của Cộng đồng Châu

Âu, các cơ quan phát triển và các mạng lưới quốc tế. ■

1% dành cho nước

Luật Oudin-Santini, được thông qua năm 2005, tạo ra cơ chế tài chính mới cho hợp tác phi tập trung và phi chính phủ. Luật này cho phép các xã và các cơ quan công hợp tác liên xã cung cấp tài chính cho hoạt động hợp tác phi tập trung, hỗ trợ khẩn cấp và tương trợ trong lĩnh vực nước sạch và nước thải trên cơ sở ngân sách dịch vụ công về nước và nước thải. 1% ngân sách cho nước sạch và nước thải có thể được trích ra để thực hiện các hoạt động nói trên. Các cơ quan quản lý tài nguyên nước cũng được phép tiến hành hoạt động hợp tác quốc tế trong phạm vi 1% ngân sách của mình.

Danh mục trang web

Hợp tác phi tập trung

Bộ Ngoại giao và Châu Âu Ủy ban Quốc gia Hợp tác phi tập trung – CNCD

Cơ sở dữ liệu của các dự án hợp tác phi tập trung do chính quyền địa phương của Pháp thực hiện.

www.diplomatie.gouv.fr/cncd

Liên hiệp các Thành phố Pháp – CUF

Các chính quyền địa phương tham gia hợp tác quốc tế. Thông tin, liên kết, hỗ trợ lập dự án.

www.cites-unies-france.org/html/cuf/index.html

Các cơ quan quy hoạch đô thị của Pháp

Liên đoàn Quốc gia các Cơ quan Quy hoạch đô thị – FNAU

www.fnau-international.org

Hội các Vùng của Pháp – ARF

www.arf.asso.fr/

Hợp tác quốc tế

Metropolis (Hội các Thành phố lớn)

Tạo thuận lợi cho hợp tác quốc tế giữa các thành phố lớn. Lịch các cuộc họp quốc tế và dữ liệu về các thành phố lớn.

www.metropolis.org

Liên hiệp các Thành phố và Chính quyền địa phương – UCLG

www.cities.localgovernments.org

Vùng Địa Trung Hải

Medcoop (Tổ chức Phát triển phi tập trung Vùng Địa Trung Hải)

www.medcoop.com

Châu Phi

Đôi tác vì sự Phát triển đô thị – MDP

www.pdm-net.org

Châu Á

CtyNet (mạng lưới các thành phố Châu Á)

www.citynet-ap.org

Châu Âu

Eurocities

www.eurocities.org/main.php

Châu Mỹ

Liên đoàn các Thành phố và các Hội ở Nam Mỹ – FLACMA

www.flacma.org

Trang web trực tuyến:

www.villesendevenir.org